

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai
Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai
Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai
Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai
Nacionaliniam krizių valdymo centrui
AB „Energijos skirstymo operatorius“

2025 m. gruodžio 15 d. 25-190ER

Dėl RRT nutarimo projekto Nr. 24-17645(2) dėl Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 51 straipsnio 2 ir 4 dalių nuostatų įgyvendinimo

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) susipažino su viešajai konsultacijai pateiktu RRT nutarimo projektu Nr. 24-17645(2) dėl Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 51 straipsnio 2 ir 4 dalių nuostatų įgyvendinimo (toliau – Nutarimo projektas). LVK palankiai vertina siekį stiprinti elektroninių ryšių paslaugų patikimumą bei veiklos tęstinumą ekstremaliomis sąlygomis. Šiuo raštu norime atkreipti dėmesį, kad Nutarimo projektu siekiamų įgyvendinti tikslų galima pasiekti efektyviau ir sistemiškiau, jei atsparumo priemonės būtų planuojamos ne tik siaurame elektroninių ryšių sektoriaus kontekste, bet ir platesniu mastu – sudarant galimybes centralizuotais sprendimais naudotis ir kitiems ūkio subjektams, turintiems teisės aktuose nustatytus veiklos tęstinumo įpareigojimus ar kurių elektros energijos tiekimo nutrūkimas gali turėti reikšmingų pasekmių visuomenei, ekonomikai ar nacionaliniam saugumui. Toks universalus požiūris leistų racionaliau paskirstyti investicines naštas, išvengti dubliuojančių sprendimų ir sustiprinti visos kritinės infrastruktūros atsparumą. Atsižvelgdami į tai, toliau teikiame du, LVK vertinimu, esminius pasiūlymus, kurie prisidėtų prie minėtų tikslų įgyvendinimo.

I. Centralizuoto atsarginių elektros generatorių parko sukūrimas

LVK siūlo įsteigti centralizuotą atsarginių elektros generatorių parką, kurį administruotų AB „Energijos skirstymo operatorius“ (ESO) arba kita valstybės paskirta kompetentinga institucija. Šis generatorių parkas būtų skirtas naudoti ekstremalių situacijų, didelio masto elektros tiekimo sutrikimų ar kitų krizių metu, kai kyla grėsmė nepertraukiamam kritinių paslaugų teikimui. Esminė šio sprendimo pridėtinė vertė – galimybė centralizuotais atsarginiais generavimo pajėgumais naudotis ne tik elektroninių ryšių paslaugų teikėjams, bet ir kitiems ūkio subjektams, turintiems teisės aktuose nustatytus veiklos tęstinumo įpareigojimus arba vykdančioms valstybei ar nacionaliniam saugumui reikšmingas funkcijas.

Toks centralizuotas generatorių rezervas leistų užtikrinti koordinuotą, prioritetizuotą ir skaidrų atsarginių elektros energijos šaltinių paskirstymą pagal iš anksto nustatytus kriterijus, atsižvelgiant į paslaugų kritiškumą. Vietoje fragmentuoto modelio, kai atskirų sektorių ūkio subjektai įpareigojami individualiai investuoti į generatorių įsigijimą, priežiūrą ir eksploatavimą, būtų sukuriama bendra atsarginių generavimo pajėgumų sistema, leidžianti išvengti dubliuojančių investicijų ir racionaliau naudoti tiek privačius, tiek viešuosius išteklius.

Centralizuotas sprendimas sudarytų sąlygas efektyviau planuoti generatorių techninę priežiūrą, užtikrinti jų operatyvų pristatymą elektros tiekimo sutrikimų atveju bei garantuoti, kad kritinės infrastruktūros objektai – įskaitant elektroninių ryšių tinklų elementus – būtų aprūpinami elektros energija pirmumo tvarka. Be to, esant poreikiui ir nesant ekstremaliai situacijai, šio parko generatoriai galėtų būti laikinai naudojami atskirų ūkio subjektų, įskaitant ryšio operatorius, reikmėms už nustatytą mokestį.

LVK vertinimu, ESO dalyvavimas tokio centralizuoto generatorių parko administravime būtų logiškas ir pagrįstas, atsižvelgiant į bendrovės turimą kompetenciją elektros energetikos srityje, infrastruktūrinius pajėgumus bei patirtį valdant elektros tinklų avarines situacijas. Tai sudarytų prielaidas integruoti atsarginių generatorių parką į bendrą elektros energijos tiekimo sutrikimų valdymo sistemą ir taip reikšmingai prisidėti prie visos šalies kritinės infrastruktūros atsparumo stiprinimo, ypač nacionalinio saugumo ir krizių valdymo kontekste.

II. Kompensavimo mechanizmo už papildomas atsparumo investicijas sukūrimas (darbo grupės steigimas)

LVK taip pat siūlo inicijuoti tarpinstitucinę darbo grupę, kuri parengtų finansinio kompensavimo mechanizmą elektroninių ryšių paslaugų teikėjams bei kitiems ūkio subjektams, investuojantiems į infrastruktūros atsparumą, patikimumo ir veiklos tęstinumo sprendimus, viršijančius įprastus komercinės veiklos poreikius.

Tokios investicijos – pavyzdžiui, papildomi elektros energijos tiekimo užtikrinimo sprendimai (generatoriai ir kt.), fizinis infrastruktūros sutvirtinimas (apsauginiai sprendimai bokštams, stotims), papildomos tinklų sujungimo atsargos ar alternatyvūs ryšio maršrutai – dažnai yra būtinos tam, kad ryšių tinklai veiktų ekstremalių situacijų, mobilizacijos ar karo metu. Šie sprendimai paprastai nekuria tiesioginės finansinės grąžos, tačiau gali būti kritiškai svarbūs. Tad sukūrus kompensavimo mechanizmą (pavyzdžiui, fondą ar tikslinę kompensacijų schemą), būtų sudarytos prielaidos dalinai padengti tokių investicijų sąnaudas, taip skatinant ūkio subjektus aktyviau diegti aukštesnio patikimumo priemones.

Į darbo grupės veiklą siūlome įtraukti RRT, Susisiekimo, Energetikos, Finansų, Ekonomikos ir inovacijų, Vidaus reikalų bei Krašto apsaugos ministerijų, Vyriausybės kanceliarijos, Nacionalinio krizių valdymo centro, taip pat verslo bendruomenės, įskaitant ryšių operatorius, deleguotus ekspertus. Toks platus bendradarbiavimas sudarytų prielaidas parengti subalansuotą, skaidrų ir nediskriminuojantį kompensavimo mechanizmą, nustatant aiškius kriterijus dėl kompensuojamų investicijų apimties ir formų (pvz., tiesioginės išmokos, mokestinės lengvatos ar kitos priemonės).

Apibendrinimui pabrėžiame, kad abiejų siūlomų priemonių įgyvendinimas reikšmingai sustiprintų elektroninių ryšių sektoriaus atsparumą ir veiklos tęstinumą visos šalies mastu. Centralizuotas atsarginių generatorių parkas sudarytų galimybes operatyviai reaguoti į plataus masto elektros energijos tiekimo sutrikimus, o kompensavimo mechanizmas už papildomas atsparumo investicijas skatintų ryšio paslaugų teikėjus ir kitus ūkio subjektus aktyviau pasiręsti neeilinėms situacijoms, žinant, kad jų pastangos sulauks valstybės institucijų įvertinimo ir dalinio finansinio kompensavimo.

Tikime, kad šios priemonės padės tinkamai įgyvendinti Elektroninių ryšių įstatymo nuostatas, sustiprins viešųjų ryšių paslaugų nepertraukiamą teikimą ir prisidės prie šalies nacionalinio saugumo užtikrinimo. Prašome RRT ir kitas atsakingas institucijas apsvarstyti šiame rašte pateiktus pasiūlymus bei įtraukti juos į tolimesnius sprendimus, taip pat rengiant ir svarstant Nutarimo projektą.

LVK yra pasirėngusi prisidėti prie šių iniciatyvų įgyvendinimo – teikti papildomą informaciją, dalyvauti darbo grupės veikloje ar kitaip bendradarbiauti, siekiant rasti visoms pusėms naudingus sprendimus.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė